

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

ยุคนี้เป็นยุคโลกาภิวัตน์และเป็นสังคมและเศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge-based society and Economy) ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงความเป็นไปอย่างรวดเร็ว การบริหารจัดการในทุกวิชาชีพ จำเป็นต้องปรับตัวอย่างมาก จึงจะนำไปสู่ความสำเร็จและความเจริญก้าวหน้า การจัดการและการบริหารการศึกษาก็เช่นเดียวกันจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนแนวทางในการดำเนินการจึงจะทำให้การศึกษามุ่งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ เนื่องจากวิชาชีพทางการศึกษาเป็นวิชาชีพชั้นสูงหนึ่ง ผู้บริหารการศึกษา (ผู้บริหารนอกสถานศึกษา) ผู้บริหารสถานศึกษา คุรุสภาและบุคลากรทางการศึกษาอื่น ๆ จะต้องมีความเป็นมืออาชีพ จึงจะทำให้การศึกษามุ่งความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคลากรหลักที่สำคัญของสถานศึกษาและต้องเป็นผู้นำวิชาชีพที่จะต้องมีความรู้ ความสามารถ และจริยธรรม ตลอดทั้งจรรยาบรรณวิชาชีพที่ดี จึงจะนำไปสู่การจัดและการบริหารสถานศึกษาที่ดีมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (ธีระรุณเจริญ, 2550, หน้า 7)

จริยธรรม เป็นเรื่องของการพิจารณาและตัดสินใจคุณค่าของพฤติกรรมของมนุษย์ว่าพฤติกรรมที่แสดงออกไปนั้นเป็นการกระทำที่ดี เหมาะสม ถูกต้องหรือไม่ ดังนั้น ความรู้ ทักษะการใช้เหตุผล และพฤติกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์มีส่วนเกี่ยวข้องกับจริยธรรมทั้งสิ้น มนุษย์มีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทั้งทางบ่อนทำลายและทางสร้างสรรค์ สิ่งที่สามารถควบคุมให้เป็นไปในทางสันติสุขสร้างสรรค์ คือ จริยธรรม ที่เป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งของชีวิตมนุษย์ ในอันที่จะช่วยสร้างความสามัคคี มิตรภาพ ภาวะดีภาพ สันติสุข เห็นได้ชัดเจนว่าจริยธรรมเป็นเครื่องคุ้มครองสังคมให้สันติสุขไม่แตกแยก ไม่ระหองระแหงกัน ทำให้ไม่เกิดสงคราม ถ้ามนุษย์ไม่มีจริยธรรมในการดำเนินชีวิต จะทำให้เกิดปัญหามากมาย คือ เกิดความแตกร้าง ทุจริตฉ้อโกง เอารัดเอาเปรียบ เบียดเบียน อาฆาตพยายบาท ความโหดร้ายทารุณ ปองร้าย เป็นศัตรูกับผู้บริหาร สิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นได้เมื่อจริยธรรมต่ำลง (พิภพ วังเงิน, 2545, หน้า 1)

จริยธรรมเป็นส่วนหนึ่งของมาตรฐานวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงมีถือว่าเป็นเครื่องมือสำคัญของผู้ประกอบวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งจะต้องประพฤติปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลดีต่อผู้รับบริการ อันเป็นเป้าหมายหลักของการประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพ

จะต้องยึดถือปฏิบัติเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องให้สามารถนำไปใช้ในการประกอบวิชาชีพให้สมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูงและได้รับการยกย่องและยอมรับจากสังคม

พ่อแม่ผู้ให้กำเนิด เป็นครูบาอาจารย์คนแรก ที่อบรมสั่งสอนให้ความรู้ ต่อจากนั้นก็ถึง “พระคุณที่สาม” นั่นคือ ครูอาจารย์ ที่ทำหน้าที่อบรมสั่งสอนให้เล่าเรียนเขียนอ่านได้ เมื่อพิจารณาให้ดีแล้วอาชีพครูอาจารย์นี้ นับว่าเป็นอาชีพที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ที่จะต้องทำหน้าที่อบรมบ่มเพาะนิสัยให้ความรู้แก่บุตรธิดา การสั่งสอนอบรมเด็กนักเรียนทั้งหลายเหล่านั้น นอกจากจะให้ความรู้ทางวิชาการแล้ว ยังต้องอบรมจริยามารยาทด้วย นับได้ว่าการมีความรู้นั้น จะต้องควบคู่กันไปกับการคุณธรรม จริยธรรม (ปราชญา กล้าผจญ, 2544, หน้า 4)

ในสภาพปัจจุบันจะเห็นได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษามี จริยธรรม ตลอดทั้งจรรยาบรรณวิชาชีพที่ดี ลดน้อยถอยลงไปทางลบ เป็นเพราะสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ภาพลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่เปิดเผยออกมาผ่านสื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ หรือมีการวิจารณ์กันในหมู่ของครูอาจารย์ รวมทั้งผลการวิจัยเกี่ยวกับจริยธรรม ส่วนมากมักเป็นข่าวไม่เป็นที่พึงประสงค์ของสังคม เช่น ผู้บริหารสถานศึกษาขาดความยุติธรรมในการเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง ใช้เวลาราชการไปในที่ที่ไม่เหมาะสม เพื่อประโยชน์ส่วนตัว

ดังนั้น ผู้ศึกษาค้นคว้า จึงมีความสนใจที่จะศึกษา จริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ยุคโลกาภิวัตน์ ตามทัศนะของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3 กรณีศึกษาในอำเภอพรหมพิราม ซึ่งผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นแนวทางในการพัฒนาจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อประกอบการพิจารณาในการคัดเลือก ผู้บริหารสถานศึกษา อันส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของไทยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ยุคโลกาภิวัตน์ ตามทัศนะของครูผู้สอน
2. เพื่อเปรียบเทียบจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ยุคโลกาภิวัตน์ ตามทัศนะของครูผู้สอน โดยจำแนกตามเพศและขนาดของสถานศึกษา

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองครั้งนี้ จะเป็นแนวทางในการพัฒนาจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อประกอบการพิจารณาในการคัดเลือก ผู้บริหารสถานศึกษา อันส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของไทยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

มุ่งศึกษาจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษายุคโลกาภิวัตน์ ตามทัศนะของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ในอำเภอพรหมพิราม โดยแบ่งเป็น 4 ด้าน ดังนี้

- 1.1 จริยธรรมของผู้บริหารที่มีต่อตนเอง
- 1.2 จริยธรรมของผู้บริหารที่มีต่อผู้ร่วมงาน
- 1.3 จริยธรรมของผู้บริหารที่มีต่อวิชาชีพ
- 1.4 จริยธรรมของผู้บริหารที่มีต่อสังคม

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ในอำเภอพรหมพิราม จำนวน 56 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 580 คน โดยแบ่งเป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก 177 คน สถานศึกษาขนาดกลาง 317 คน และสถานศึกษาขนาดใหญ่ 86 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ในอำเภอพรหมพิราม จำนวน 52 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 234 คน โดยแบ่งเป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก 71 คน ครูผู้สอนเพศชายจำนวน 24 คน ครูผู้สอนเพศหญิงจำนวน 47 คน สถานศึกษาขนาดกลาง 128 คน ครูผู้สอนเพศชายจำนวน 42 คน ครูผู้สอนเพศหญิงจำนวน 86 คน และสถานศึกษาขนาดใหญ่ 37 คน ครูผู้สอนเพศชายจำนวน 15 คน ครูผู้สอนเพศหญิงจำนวน 20 คน

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษา จำแนกออกได้ดังนี้

3.1.1 เพศ

- 1) ชาย
- 2) หญิง

3.1.2 ขนาดของสถานศึกษา

- 1) ขนาดเล็ก มีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 120 คน
- 2) ขนาดกลาง มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 120 - 300 คน
- 3) ขนาดใหญ่ มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 300 คนขึ้นไป

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ จริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษายุคโลกาภิวัตน์ ตามทัศนะของครูผู้สอน โดยแบ่งเป็น 4 ด้าน ดังนี้

- 3.2.1 จริยธรรมของผู้บริหารที่มีต่อตนเอง
- 3.2.2 จริยธรรมของผู้บริหารที่มีต่อผู้ร่วมงาน

3.2.3 จริยธรรมของผู้บริหารที่มีต่อวิชาชีพ

3.2.4 จริยธรรมของผู้บริหารที่มีต่อสังคม

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการสถานศึกษาและรองผู้อำนวยการสถานศึกษา ที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ในอำเภอพรหมพิราม ปี พ.ศ. 2551

2. ครูผู้สอน หมายถึง ข้าราชการครู พนักงานราชการ ครูอัตราจ้าง ที่ทำหน้าที่หลักในด้านการสอน ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ในอำเภอพรหมพิราม

3. จริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษายุคโลกาภิวัตน์ หมายถึง การปฏิบัติหรือการกระทำอันดีงามที่สังคมพึงประสงค์ของสถานศึกษา 4 ด้าน คือ

3.1 จริยธรรมของผู้บริหารที่มีต่อตนเอง หมายถึง การมีระเบียบวินัยในตนเอง การพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

3.1 จริยธรรมของผู้บริหารที่มีต่อผู้ร่วมงาน หมายถึง การพึ่งพาอาศัย ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน สร้างความสามัคคีในหมู่คณะ

3.1 จริยธรรมของผู้บริหารที่มีต่อวิชาชีพ หมายถึง ความรัก ความศรัทธา ความซื่อสัตย์สุจริตและรับผิดชอบต่อวิชาชีพ

3.1 จริยธรรมของผู้บริหารที่มีต่อสังคม หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตนเป็นผู้นำในการอนุรักษ์ และพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญา และสิ่งแวดล้อม รักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

4. ทักษะของครูผู้สอน หมายถึง การแสดงความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีต่อจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 4 ด้าน คือ จริยธรรมของผู้บริหารที่มีต่อตนเอง จริยธรรมของผู้บริหารที่มีต่อผู้ร่วมงาน จริยธรรมของผู้บริหารที่มีต่อวิชาชีพ และจริยธรรมของผู้บริหารที่มีต่อสังคม

5. สถานศึกษาขนาดเล็ก หมายถึง สถานศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 120 คน

6. สถานศึกษาขนาดกลาง หมายถึง สถานศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 120 - 300 คน

7. สถานศึกษาขนาดใหญ่ หมายถึง สถานศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 300 คนขึ้นไป

สมมติฐานการศึกษาครั้งนี้ว่า

1. ครูผู้สอนชายและครูผู้สอนหญิง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน
2. ครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน